

Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar

start.stockholm

Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar

Antagen i kommunfullmäktige xx xxxx 2025

Dnr: KUL 2025/207

Utgivningsdatum: 2025-xx-xx

Utgivare: Kulturförvaltningen

Kontaktpersoner: Linda Lengheden, Eva Stenstam

Layout och produktion: Kulturförvaltningen

Illustrationer: Josefin Herolf

Sammanfattning

Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar är ett styrdokument som ger riktning för hur verksamheterna ska arbeta för att fler unga ska få en rik och meningsfull fritid. Alla unga i staden ska erbjudas trygga fritids- och ungdomsgårdar med hög kvalitet som jämnar ut livsvillkor och skapar glädje, gemenskap och starka unga.

Kulturnämnden har i uppdrag att samordna stadens arbete för stadsdelsförvaltningarnas verksamhetsområde Barn, kultur och fritid. Som del av detta uppdrag togs en strategi fram 2022 med utgångspunkt från utredningar, omvärldsbevakning och samverkan inom staden. Detta är en reviderad version som ersätter den tidigare.

Sedan 2022 har en tydligare styrning, högre ambition och flera satsningar lett till ökat antal besök på stadens fritids- och ungdomsgårdar samt en förbättrad samverkan.

Stadsdelsförvaltningarna har fått mer stöd genom utbildning och sammanhållen kommunikation. Fritiden som arena är mångfacetterad, likaså möjligheterna på Stockholms 50 fritids- och ungdomsgårdar. En av verksamhetens styrkor är mångfalden i kombination med gemensamma strukturer.

Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar beskriver syfte, uppdrag och mål med verksamheterna. Strategin ramar också in fritidsgårdarna i Stockholm i en historisk kontext samt klargör ansvarsfördelningen och berättar hur strategin följs upp och utvärderas. Vägvalen för att uppnå strategin beskrivs genom fem målområden. Stockholms stads fritids- och ungdomsgårdar ska:

1. Stärka unga och bidra till deras utveckling
2. Bidra till jämlika och jämställda uppväxtvillkor
3. Arbeta med ungas delaktighet och inflytande
4. Erbjuder kvalitativ och attraktiv verksamhet
5. Arbeta med fritidens egenvärde och som skyddsfaktor

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning.....	5
Vilka omfattas av strategin?	5
Samverkan för framgång	5
Effekter och utveckling	6
Bakgrund.....	6
Fritids- och ungdomsgårdens syfte	7
Fritids- och ungdomsgårdens uppdrag	7
Fritids- och ungdomsgårdens mål.....	8
1. Fritids- och ungdomsgårdarna stärker unga och bidrar till deras utveckling.....	9
2. Fritids- och ungdomsgårdarna bidrar till jämlika och jämställda uppväxtvillkor	9
3. Fritids- och ungdomsgårdarna arbetar med ungas delaktighet och inflytande	10
4. Fritids- och ungdomsgårdarna erbjuder kvalitativ och attraktiv verksamhet	11
5. Fritids- och ungdomsgårdarna arbetar med fritidens egenvärde och som skyddsfaktor.....	11
Uppföljning av Strategin för Stockholms stads fritidsgårdar	12
Strategin följs upp efter följande indikatorer:	12

Inledning

Varje dag samlas tusentals unga på Stockholms mötesplatser för att spendera sin fritid. Den organiserade fritiden ger möjlighet att upptäcka nya intressen, vara kreativ och visa upp sina resultat, utan krav på prestation eller bedömning. Detta gör fritiden unik – den ger ungdomar utrymme att utvecklas och kompletterar deras tid i skolan och hemma. På dessa mötesplatser finns engagerade vuxna som arbetar för att ge ungdomar en meningsfull fritid och ser till att alla får vara delaktiga.

Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar ger riktning för hur verksamheterna ska arbeta för att fler unga ska få en rik och meningsfull fritid. Strategin lyfter fram viktiga vägval och områden som staden ska fokusera på för att nå de uppsatta målen. Strategin klargör också ansvarsfördelningen och beskriver hur verksamheterna ska följas upp.

Vilka omfattas av strategin?

Denna strategi vänder sig primärt till stadens stadsdelsförvaltningar som ansvarar för fritids- och ungdomsgårdsverksamheten i Stockholms stad. Verksamheten bedrivs huvudsakligen i kommunal regi, men viss fritidsgårdsverksamhet bedrivs på entreprenad. När staden har fritidsgårdsverksamheten på entreprenad så bör denna strategi vara en del av avtalet för att på så sätt säkerställa att alla unga i Stockholm har samma möjlighet till kvalitativ fritidsverksamhet, oavsett driftsform.

Samverkan för framgång

Strategin för fritids- och ungdomsgårdar i Stockholm ska fungera som ett stöd i arbetet med att utveckla en likvärdig fritid av hög kvalitet. Strategin ska stötta såväl stadsdelsförvaltningar, andra relevanta förvaltningar i staden samt viktiga samhällsaktörer.

Flera kommunala förvaltningar är involverade i arbetet med ungas fritid på olika sätt. Exempelvis skolornas fritidsklubbar, idrottsförvaltningens simhallar och kulturförvaltningens bibliotek och kulturskola. Inom stadsdelsförvaltningen finns även öppna verksamheter inom individ- och familjeomsorgen.

Utöver de kommunala aktörerna finns en mångfald av föreningar, civilsamhällesaktörer, studieförbund och ett rikt kulturliv som

bidrar till ungas fritid. Unga står i centrum och behöver inte veta vilken aktör som ansvarar för vad. Genom god samverkan, mellan såväl stadsdelsförvaltningar som med externa aktörer, kan fritids- och ungdomsgården bli ett nav som möter den unga stockholmarens behov och drömmar.

Effekter och utveckling

Sedan strategin lanserades 2022 har staden etablerat en gemensam uppdragsbeskrivning och ett tydligt syfte, vilket har lett till en enhetligare och mer sammanhållen verksamhet. Genom stadsövergripande uppföljning har staden kunnat mäta ungas upplevelse av trygghet, delaktighet och nöjdhet. Det ger en konkret bild av verksamhetens påverkan och utvecklingsbehov.

Fritidsledare och fritidschefer erbjuds en sammanhållen kommunikation och gemensamma utbildningsinsatser, där strategins målområden utgör grund för utvecklingen. En tydlig effekt av arbetet som påbörjades 2022 är att antalet besök på fritids- och ungdomsgårdar har ökat, både bland killar och tjejer. Detta visar på det positiva genomslaget av de enhetliga arbetssätten och den stärka samverkan mellan aktörerna.

Från 2022 har stadsdelsförvaltningarna arbetat för att kontinuerligt öka andelen utbildade fritidsledare på stadens fritids- och ungdomsgårdar. I den stadsövergripande uppföljningen ser kulturförvaltningen att arbetet behöver intensifieras då andelen medarbetare med eftergymnasial utbildning dessvärre inte ökat i önskad riktning över hela staden.

Bakgrund

Stockholms fritids- och ungdomsgårdar har en lång historia och börjar redan 1912 med Birkagården, en av Sveriges första hemgårdar. De första kommunala gårdarna i Stockholm startade 1939–1940 med syftet att fånga upp unga pojkar och motverka sociala problem. Verksamheterna var organiserade av barnavårdsnämnden, en del av den tidens socialtjänst. Med tiden breddade gårdarna det sociala perspektivet med fritids- och kulturpolitiska funktioner. Då, liksom nu erbjöds olika aktiviteter inom hantverk, kultur, evenemang och idrott.

Historiskt sett och idag visar forskning att unga från familjer med mindre ekonomiska resurser deltar mer i öppna fritidsverksamheter

såsom bibliotek, parklek och besök på fritids- och ungdomsgårdar. Unga från familjer med större ekonomiska resurser deltar i högre grad i föreningsliv och kulturskola.

En utredning från 2021 visar att antalet besök på stadens fritids- och ungdomsgårdar är lågt i relation till antalet unga i staden. Samtidigt visar forskningsprojektet Ung livsstil¹ i sin senaste studie att många unga tycker att stadens ska satsa på öppna fritidsverksamheter. Fler unga uttrycker en vilja att besöka fritidsgårdar än vad som sker i praktiken. Studien belyser också en oroande trend: unga som inte deltar i någon form av organiserad verksamhet på sin fritid rapporterar sämre hälsa och skattar sin livskvalitet lägre. Detta gäller för både killar och tjejer, och visar på den viktiga roll som fritids- och ungdomsgårdar spelar för att främja ungas hälsa och välmående.

Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar som antogs 2022 var det första stadsövergripande styrdokumentet för verksamheten sedan 1980-talet. Då hade Stockholms stad en gemensam fritidsnämnd med tillhörande förvaltning.

Fritids- och ungdomsgårdens syfte

Alla unga i staden ska erbjudas trygga fritids- och ungdomsgårdar med hög kvalitet som jämnar ut livsvillkor och skapar glädje, gemenskap och starka unga. När Stockholms unga växer så växer Stockholm.

Fritids- och ungdomsgårdarna i Stockholms stad ska skapa framtidstro och ge unga förutsättningar att växa. Gårdarna ska fungera som en brygga mellan unga och resten av samhället, för att de ska hitta sin roll i staden och i världen.

Fritids- och ungdomsgårdens uppdrag

Fritids- och ungdomsgårdar i Stockholms stad ska möjliggöra en stimulerande fritid för unga där utbildade fritidsledare möter unga med positiv förväntan och nyfikenhet. Ungas egna idéer, intressen

---

¹ Ung livsstil är ett forskningsprojekt som pågått sedan 1984. Ung livsstil har genomfört ett flertal studier där barn och ungas hälsa, fritidsvanor samt fritidspreferenser är centralt i Stockholms stad och andra kommuner. Den senaste undersökningen i Stockholms stad genomfördes 2022/2023.

och inneboende kompetenser samt deras personliga utveckling ska stå i verksamhetens centrum.

Genom samverkan ska staden säkerställa att unga välkomnas oavsett vart de bor och vistas. Unga ska ha kännedom om stadens fritidsgårdar, att aktiviteterna som erbjuds till största del är kostnadsfria samt att de kan delta i profilverksamhet som riktas exempelvis till tjejer, unga med funktionsnedsättning eller unga som identifierar sig inom hbtqi+.

Med närvarande vuxna får unga stöd i sitt växande. Fritids- och ungdomsgårdarna ska erbjuda aktiviteter som både utmanar, utvecklar och bidrar till gemenskap.

Den primära målgruppen är högstadie- och gymnasieåldern. Det exakta åldersspannet för verksamheten bestäms av respektive stadsdelsförvaltning och kan se olika ut mellan verksamheter och veckodagar samt variera över tid. Beslutad målgrupp ska utgå från de behov och önskemål som finns i närområdet.

Fritids- och ungdomsgårdar kan förbereda inför vuxenlivet på ett annat sätt än skolan. Genom verksamheterna ges unga möjlighet till en utvecklande, innehållsrik och rolig fritid under trygga former.

Fritids- och ungdomsgårdarna är viktiga aktörer i uppfyllandet av stadens gemensamma ansvar för att unga ska leva under trygga och utvecklande omständigheter. Därmed ska fritidsverksamheterna verka för varaktiga relationer med stadens olika aktörer som har unga som målgrupp, med hänsyn till barnets bästa.

Fritids- och ungdomsgårdens mål

En kontinuerlig utveckling av Stockholms stads fritids- och ungdomsgårdar bidrar till att stadens unga invånare deltar i högre utsträckning. Vilket leder till en mer jämlik tillgång och en bred fritidsverksamhet av hög kvalitet. Stockholms stad ska fortsätta att utveckla verksamheterna för att nå fler unga. Vägvalen för att uppnå strategin beskrivs genom fem målområden. Stockholms stads fritids- och ungdomsgårdar ska:

1. Stärka unga och bidra till deras utveckling
2. Bidra till jämlika och jämställda uppväxtvillkor
3. Arbeta med ungas delaktighet och inflytande
4. Erbjuder kvalitativ och attraktiv verksamhet
5. Arbeta med fritidens egenvärde och som skyddsfaktor

1. Fritids- och ungdomsgårdarna stärker unga och bidrar till deras utveckling

Barns rätt till fritid, kultur och vila slås fast genom konventionen för barnets rättigheter. Vikten av en meningsfull fritid lyfts även på nationell nivå, exempelvis i Europarådets riktlinjer för lokal öppen fritids- och ungdomsverksamhet. En samsyn råder om att ungdomsarbetets främsta uppdrag är att motivera och stödja unga att sträva efter konstruktiva och positiva vägar i livet. På så sätt bidrar fritids- och ungdomsgårdarna till ungas personliga utveckling samt till samhället i stort. Det är viktigt att arbeta kontinuerligt för att minska andelen unga som står utanför en organiserad fritid och i det arbetet är fritidsgårdarna centrala.

För att uppnå detta behöver utbudet av aktiviteter svara mot olika behov och intressen hos unga, med särskilt fokus på grupper som idag inte nås av dagens verksamheter. Fritidsgårdarna ska bidra till att unga upptäcker och utvecklar fritidsintressen samt uppmuntra deltagarnas lärande.

Fritids- och ungdomsgårdarna är ett viktigt komplement till ungas tid i skolan och i hemmet. Där erbjuds en egen metodik och pedagogik som i hög grad bygger på ungas delaktighet och inflytande. Det behöver vara väl känt hos unga vad respektive fritidsverksamhet erbjuder.

2. Fritids- och ungdomsgårdarna bidrar till jämlika och jämställda uppväxtvillkor

Stockholms stads fritids- och ungdomsgårdar ska vara till för alla ungdomar. Alla, oavsett kön, bakgrund eller funktionsnedsättning ska välkomnas. Verksamheterna ska verka för en jämn könsfördelning. Det är prioriterat att nå de grupper som idag inte nås i tillräcklig utsträckning och som har svårt att hitta en fritidssysselsättning.

Verksamheterna ska därför arbeta utifrån hög kompetens om likabehandling och aktivt sträva efter att nå en bredd av målgrupper. Unga som behöver stärkas och som är ovana att hävda sina intressen ska ha möjlighet att få utbyte av verksamheten.

Aktiviteter på fritids- och ungdomsgårdarna och dess lokaler ska vara fysiskt tillgängliga och utformas inkluderande för allas delaktighet. Det är viktigt att utvecklingsarbetet beaktar och

åtgärder aspekter kring attraktivitet och tillgänglighet på stadens fritidsgårdar.

Det ska finnas trygga arenor och verksamheter för tjejer och specifika målgrupper så som unga inom exempelvis de nationella minoritetsgrupperna, nyanlända och hbtqi+ personer. Här kan samverkan mellan närliggande stadsdelar ske för att säkerställa hög kvalitet. Unga med funktionsnedsättningar har behov av såväl egna verksamheter och mötesplatser, som tillgång till samtliga fritids- och ungdomsgårdar.

Fritids- och ungdomsgårdar ska samverka med andra aktörer som har ungas välbefinnande i fokus. På så sätt fungerar verksamheterna som en vägvisare till stadens totala utbud och samhällets många möjligheter.

3. Fritids- och ungdomsgårdarna arbetar med ungas delaktighet och inflytande

Stockholms stads fritids- och ungdomsgårdar ska aktivt arbeta för att stärka ungas inflytande och skapa goda förutsättningar för deras delaktighet, både inom fritidsverksamheten och i det bredare samhällslivet. Fritids- och ungdomsgårdarna ska uppmuntra fler unga att uttrycka sina åsikter och delta i beslut som rör deras egen fritid. Verksamheterna ska också stödja ungas egen organisering, vilket innebär att ge dem verktyg och möjligheter att hitta intressen, utveckla sina färdigheter och engagera sig i aktiviteter, både på egen hand och i samarbete med personalen.

Tillsammans med unga ska fritids- och ungdomsgårdarna undersöka vilka samarbeten och aktiviteter som bäst möter deras behov och drömmar. Genom att etablera tydliga strukturer för inflytande och medbestämmande inom verksamheterna, främjas en öppen dialog mellan unga och det övriga samhället. Detta skapar inte bara förutsättningar för unga att aktivt påverka sin omgivning utan också för att utveckla sin förmåga att ta ansvar och leda.

Sveriges ungdomspolitiska mål slår tydligt fast att alla unga ska ha goda levnadsvillkor, möjlighet att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Genom att ge unga möjlighet att skapa egna aktiviteter och vara delaktiga i planering och genomförande av verksamheten, stärks deras demokratiska kunskaper och förmåga att påverka. Detta är en viktig del i att ge unga verktyg att ta ansvar både i sitt lokala samhälle och i nationella sammanhang.

4. Fritids- och ungdomsgårdarna erbjuder kvalitativ och attraktiv verksamhet

Stockholms stad ska erbjuda ungdomar fritids- och ungdomsgårdar med hög kvalitet. Verksamheten ska ge möjligheter till en aktiv och stimulerande fritid tillsammans med utbildade vuxna samt möjlighet till rekreation och avkoppling. Stadens fritidsgårdar ska vara arenor för demokrati, kultur och bildning, vara hälsofrämjande och de ska skapa möjlighet att utveckla fritidsintressen. Här ska verksamhet erbjudas med både bredd och spets.

Med kontinuerlig omvärldsbevakning och hög delaktighet från målgruppen ska fritidsgårdarna vara flexibla och lyhörda i en föränderlig värld. Fritidsgårdarna ska aktivt arbeta för samarbete med andra verksamheter inom kommunen, civilsamhället, myndigheter och arbetslivet. Därmed bidrar verksamheterna till att unga hittar vägar in till viktiga delar i samhället.

På samtliga fritids- och ungdomsgårdar i Stockholm ska det arbeta fritidsledare med rätt kompetens. Andelen fritidsledare med eftergymnasial utbildning och fast anställning ska öka kontinuerligt. På varje gård ska det finnas både manlig och kvinnlig personal, med strävan om en jämn könsfördelning.

5. Fritids- och ungdomsgårdarna arbetar med fritidens egenvärde och som skyddsfaktor

Stadens fritids- och ungdomsgårdar ska vara trygga arenor där vuxna stöttar och uppmuntrar unga att delta i meningsfulla aktiviteter. Diskriminering, hot och våld får inte förekomma. En innehållsrik och meningsfull fritidsverksamhet är en viktig skyddsfaktor för unga. En strukturerad fritid ger unga ett annat nätverk utöver familj och skola. Unga som möjliggörs att påverka sin fritid upplever en ökad känsla av tillit till omgivningen.

Fritids- och ungdomsgårdarna i Stockholms stad ska arbeta utifrån ett främjande förhållningssätt, vilket innebär att konsekvent ha positiva förväntningar på ungdomar, på varandra som medarbetare och på samarbetspartners. Det främjande arbete som bedrivs har en förebyggande effekt. Även ett förebyggande arbete sker på verksamheterna, vilket kan innebära att uppmärksamma

normbrytande beteende², arbeta utåtriktat i miljöer där unga rör sig samt att ha goda relationer med socialtjänsten.

Medarbetare i Stockholms stad som möter barn och unga ska ha kunskap om risk- och skyddsfaktorer och hur dessa kan motverkas respektive främjas. För att skapa trygga fritids- och ungdomsgårdar för unga är det avgörande med tydliga rutiner kring samverkan med vårdnadshavare, skola, socialtjänst och polis.

Det ska finnas rutiner för orosanmälningar till socialtjänsten liksom rutiner för hur verksamheten ska agera om allvarlig händelse eller kris uppstår. Fritidsgårdarna ska verka för varaktiga relationer med stadens olika verksamheter som har unga som målgrupp, med hänsyn till barnets bästa.

Uppföljning av Strategin för Stockholms stads fritidsgårdar

Årligen ska varje stadsdelsförvaltning utarbeta en utvecklingsplan utifrån lokala förutsättningar, som beskriver hur målen i strategin ska realiseras inför kommande år.

Kulturförvaltningen har uppdrag att årligen sammanfatta föregående år i en kvalitetsrapport som identifierar framgångsfaktorer och gemensamma utmaningar i utvecklingsarbetet. Kvalitetsrapporten ska bestå av inrapporterade nyckeltal, omvärldsbevakning och goda exempel från fritids- och ungdomsgårdar.

Strategin följs upp efter följande indikatorer:

- Antal besök på fritids- och ungdomsgård 13–19 år efter kön
- Antal årsanställda och andel fritidsledare med relevant och eftergymnasial utbildning efter kön
- Andel unga besökare som upplever nöjdhet, delaktighet och trygghet
- Antal program som erbjuds besökarna

---

² Normbrytande beteende i strategin hänvisar till Socialstyrelsens definition: *Negativa, destruktiva beteenden som innebär brott mot sociala normer, regler och lagar. Det kan vara brottsliga och kriminella handlingar men även beteenden som inte är formella lagöverträdelser, snarare allvarliga regel- eller normbrott. Det kan handla om allt från att skolka och snatta till grövre förseelser såsom att slåss, hota eller sexuellt ofreda andra.*

- Antal riktade verksamheter för att inkludera underrepresenterade grupper i fritidsverksamheten